

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 10/2016

13.6.2016

KENTÄLTÄ LÖYDETTYJEN SUOMALAISTEN SANKARIVAINAJIEN HAUTAUSJÄRJESTELYT

Kirkkohallitus on vuonna 2000 antanut yleiskirjeet n:o 5/2000 ja 6/2000, joissa on ohjeistettu seurakuntia kentältä löydettyjen sankarivainajien hautausjärjestelyistä. Ohjeistus on edelleen voimassa, mutta tällä yleiskirjeellä sitä päivitetään ja täydennetään.

Vuosina 1939–1945 käydyissä sodissa kentälle jäi tuhansia hautaamattomia suomalaisia sotilaita. Huomattava osa talvisodassa kaatuneista ja kadonneista on löydetty ja haudattu jo jatkosodan alkuvuosina. Sen sijaan kesällä 1944 kentälle jäi noin 3000 ja taisteluissa katosi noin 2800 sotilasta. Heidän etsintänsä aloitettiin lähes 50 vuoden kuluessa sodan päättymisestä. Etsinnät tekivät mahdolliseksi Suomen ja Venäjän valtioiden 11.7.1992 Helsingissä allekirjoittama sopimus ”yhteistyöstä toisen maailmansodan seurauksena Venäjällä kaatuneiden suomalaisten sotilaiden ja Suomessa kaatuneiden venäläisten (neuvostoliittolaisten) sotilaiden muiston vaalimisessa”. Kentälle jääneiden sotilaiden etsinnöistä vastasi vuoteen 1998 opetusministeriö ja sen jälkeen Suomessa valtion tukema Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry. Vainajien maastoetsinnät on suoritettu vapaaehtoisvoimin.

Kentältä on vuosien 1992–2015 aikana löydetty noin 1200 sodassa kaatunutta suomalaista. Näistä kotimaahan tuoduista noin 350 on tähän mennessä kyetty luotettavasti tunnistamaan henkilöllisyydeltään. Viime vuosina tunnistamattomat, kentältä löydetty suomalaiset vainajat on haudattu kaatuneitten muistopäivänä valtakunnallisessa tilaisuudessa Lappeenrantaan. Tulevina vuosina tätä käytäntöä tullaan jatkamaan. Kentältä vuosittain löydettyjen sankarivainajien määrät eivät ole enää kovin suuria, mutta etsinnät jatkunevat vuosia eteenpäin. Löydettyistä noin 10–20 on viime vuosina tunnistettu henkilön tarkkuudella. Noin joka toinen kerta omaiset ovat toivoneet hautajaisiin sotilaspappia ja joka toinen kerta on pyydetty tuttu perhepappi tai kotiseurakunnan pappi.

Kirkkohallitus suosittaa edelleen, että seurakunnat avustavat edelleen korvauksetta Sotavainajien muiston vaalimisyhdistystä sankarivainajien omaistietojen selvittämisessä. Kun kentältä löydetyn sankarivainajan henkilöllisyys on varmistunut, Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ilmoittaa tästä niille vainajan omaisille, jotka ovat olleet mukana vainajan tunnistamisessa (DNA-näyte) sekä vainajan kotiseurakunnalle. Omaisten toivomuksesta sankarivainaja voidaan haudata kotiseurakunnan sankarihautausmaahan, sukuhautaan tai valtakunnallisten sankarihautajaisten yhteydessä Lappeenrantaan.

Vuonna 2000 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus ja Suomen ortodoksisen kirkon kirkollishallitus suosittivat seurakuntia ottamaan vastuun hautauksen järjestelyistä ja myös siitä syntyvistä välittömistä kuluista (haudan avaaminen ja peittäminen, mahdollinen sankarihaudan muistomerkki). Käytännön hautausjärjestelyihin kuuluvina toimenpiteinä seurakuntien tehtäväksi jäävät mm. haudan avaaminen, havutus ja mahdollisten muistotilaisuuksien tilajärjestelyistä huolehtiminen sekä tarvittaessa myös nimitietojen kaiverruttaminen jo olemassa oleviin muistomerkkeihin sekä eräissä tapauksissa uuden hautakohtaisen muistomerkin hankkiminen sankarihautausmaalle.

Tunnistettujen sankarivainajien hautausjärjestelyihin ovat vainajan omaisten, seurakunnan ja puolustusvoimien lisäksi osallistuneet eri veteraanijärjestöt ja vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekevät yhteisöt sekä vainajan kotikunta. Seurakuntien on hyvä olla yhteydessä näihin eri tahoihin hautausjärjestelyistä heti sen jälkeen, kun tieto tunnistetusta sankarivainajasta on saatu.

Jos vainaja on siunattu jo aikanaan kadonneena, käytetään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä haudattaessa Kirkollisten toimitusten oppaan (2006) mukaan ensisijaisesti Maahan kätkemisen kaavaa. Jos vainajan siunaamisesta ei ole varmuutta, käytetään Hautaan siunaamisen kaavaa. Sielunhoidollisista syistä voidaan kentältä löydettyjen sankarivainajien siunaamisessa käyttää normaalia Hautaan siunaamisen kaavaa. Siunaus toimitetaan - omaisten tahdon mukaan - lähimpien omaisten läsnä ollessa tai kaikille seurakuntalaisille avoimena siunaustilaisuutena.

Kirkkoon kuulumattomien hautaan siunaamista säätelee siitä erikseen annettu ohjeistus. Sen mukaan kirkkoon kuulumatonkin henkilö voidaan siunata hautaan, jos omaiset tai muut vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokous on 9.9.2009 antanut kirkkojärjestyksen 2 luvun 23 §:n ohjetta tarkentavan ja selventävän menettelytapaohjeen, jonka mukaan pappien tulee toimia. Ohje korostaa keskustelua vainajan omaisten kanssa, tapauskohtaista tilanteen arviointia ja huolellista harkintaa.

Uskonottoman hautajaiset voidaan järjestää joko hiljaisesti tai juhlamenoin. Ohjelma voidaan rakentaa monin eri tavoin ja ohjeita tilaisuudesta löytyy esimerkiksi hautaustoimistoista.

Lisätiedot: Pekka Rehumäki, pekka.rehumaki@evl.fi

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pekka Huokuna

ISSN 1797-0326